Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 11 juni 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Rambeslut 2004/757/RIF – Minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel – Artikel 2.1 c – Artikel 4.2 a – Rekvisitet ’stor mängd narkotika’ – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Likabehandling – Artiklarna 20 och 21 – Legalitetsprincipen (inget brott eller straff utan lag) – Artikel 49”

I mål C-634/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sąd Rejonowy w Słupsku (Distriktsdomstolen i Słupsk, Polen) genom beslut av den 20 juni 2018, som inkom till domstolen den 11 oktober 2018, i brottmålet mot

JI,

ytterligare deltagare i rättegången:

Prokuratura Rejonowa w Słupsku,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot, domstolens vice ordförande R. Silva de Lapuerta (referent) samt domarna M. Safjan, L. Bay Larsen och C. Toader,

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: enhetschefen M. Aleksejev,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 2 oktober 2019,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Prokuratura Rejonowa w Słupsku, genom P. Nierebiński, K. Nowicki och A. Klawitter,

– Polens regering, genom B. Majczyna, J. Sawicka och S. Żyrek, samtliga i egenskap av ombud,

– Tjeckiens regering, genom M. Smolek, J. Vláčil och A. Kasalická, samtliga i egenskap av ombud,

– Spaniens regering, inledningsvis genom M.J. García-Valdecasas Dorrego, därefter genom M.J. Ruiz Sánchez, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: polska.

– Nederländernas regering, genom M. Bulterman och J. Langer, båda i egenskap av ombud,

– Sveriges regering, genom H. Eklinder, A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev och J. Lundberg, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom A. Szmytkowska och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

efter att ha hört generaladvokatens förslag till avgörande den 22 januari 2020,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.2 a i rådets rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel (EUT L 335, 2004, s. 8), jämförd med artikel 2.1 c i rambeslutet, samt av artiklarna 20, 21 och 49 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2 Begäran har framställts i ett brottmål mot JI som åtalats för olaga innehav av en betydande mängd narkotika och psykotropa ämnen.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Skälen 3 och 4 i rambeslut 2004/757 har följande lydelse:

”(3) Det är nödvändigt att anta minimiregler för brottsrekvisit för olaga handel med narkotika och prekursorer, vilket möjliggör en samlad insats på unionsnivå i kampen mot denna handel.

(4) Enligt subsidiaritetsprincipen bör Europeiska unionens insatser inriktas på de allvarligaste typerna av narkotikabrott. Att vissa typer av företeelser som rör privat konsumtion utesluts från detta rambeslut räckvidd utgör inte något ställningstagande från [Europeiska unionens råd] angående hur medlemsstaterna bör behandla sådana fall i sin nationella lagstiftning.”

4 Artikel 2 i rambeslutet har rubriken ”Brott i samband med handel med narkotika och prekursorer”. Artikeln har följande lydelse:

”1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att följande handlingar beläggs med straff när de begås uppsåtligen och orättmätigt:

a) Framställning, tillverkning, extraktion, beredning, erbjudande, utbjudande till försäljning, distribution, försäljning, överlåtelse av varje slag, förmedling, försändelse, transitering, transport, import eller export av narkotika.

…

c) Innehav eller köp av narkotika i något av de syften som anges under led a.

…

2. De handlingar som avses i punkt 1 skall inte ingå i detta rambesluts tillämpningsområde, om gärningsmännen har handlat endast i syftet deras egen privata konsumtion så som den definieras i nationell lagstiftning.”

5 Artikel 4 i rambeslutet, med rubriken ”Påföljder”, har följande lydelse:

”1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som definieras i artiklarna 2 och 3 beläggs med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder.

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artikel 2 beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst ett till tre års fängelse.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artikel 2.1 a, b och c beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst fem till tio års fängelse i samtliga de fall då följande omständigheter föreligger:

a) Brottet avser stor mängd narkotika.

…”

Polsk rätt

6 Artikel 62 punkt 1 i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk), av den 29 juli 2005 (Dz. U., 2005, nr 179, position 1485), föreskriver att den som olovligen innehar narkotika eller psykotropa ämnen döms till fängelse i högst tre år.

7 I artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk föreskrivs att om innehavet avser en betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen döms gärningsmannen till fängelse, lägst ett år och högst tio år.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 Prokuratura Rejonowa w Słupsku (distriktsåklagarmyndigheten i Słupsk, Polen) väckte åtal mot JI vid den hänskjutande domstolen (Sąd Rejonowy w Słupsku (Distriktsdomstolen i Słupsk, Polen). En av åtalspunkterna var att JI den 7 november 2016 olovligen ska ha innehaft en betydande mängd narkotika och psykotropa ämnen, vilket utgör ett brott mot artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk.

9 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att JI innehade denna narkotika och dessa psykotropa ämnen för eget bruk.

10 Den hänskjutande domstolen har angett att det i rambeslut 2004/757 inte finns någon definition av rekvisitet ”stor mängd narkotika” i den mening som avses i artikel 4.2 a i rambeslutet.

11 Den hänskjutande domstolen har vidare angett att rambeslut 2004/757 har genomförts i polsk rätt genom lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk, bland annat artikel 62 punkt 2 i den lagen. Däri föreskrivs att om innehavet avser en betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen döms gärningsmannen till fängelse, lägst ett år och högst tio år.

12 Enligt den hänskjutande domstolen finns det emellertid inte heller i denna bestämmelse någon definition av rekvisitet ”betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen” som korresponderar med införlivandet med polsk rätt av rekvisitet ”stor mängd narkotika” i artikel 4.2 a i rambeslut 2004/757. Vissa kriterier har enligt den hänskjutande domstolen utarbetats i nationell rättspraxis som ledning för prövningen av om den mängd narkotika eller psykotropa ämnen som gärningsmannen innehaft kan inordnas under rekvisitet i artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk. Någon tydlig precisering av rekvisitet finns emellertid inte, utan nationella domstolar har att tolka rekvisitet i varje enskilt fall.

13 Detta medför enligt den hänskjutande domstolen att personer som innehar jämförbara mängder av narkotika eller psykotropa ämnen kan komma att behandlas på olika sätt, allt beroende på hur den domstol som handlägger målet tolkar rekvisitet, vilket torde kunna utgöra ett åsidosättande av principen om allas likhet inför lagen. Eftersom det i rambeslut 2004/757 inte finns någon definition av rekvisitet ”stor mängd narkotika” i den mening som avses i artikel 4.2 a i rambeslutet, har medlemsstaterna ett stort bedömningsutrymme då de i nationell rätt genomför detta rekvisit. En möjlig följdverkan av detta är, enligt den hänskjutande domstolen, att unionsmedborgare behandlas olika beroende på i vilken medlemsstat gärningen begåtts.

14 Vidare framstår det enligt den hänskjutande domstolen som oklart om artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk är förenlig med legalitetsprincipen (inget brott eller straff utan lag) i artikel 7 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen).

15 Mot denna bakgrund beslutade Sąd Rejonowy w Słupsku (Distriktsdomstolen i Słupsk) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Ska unionsbestämmelsen i artikel 4.2 a jämförd med artikel 2.1 c i rambeslut 2004/757 tolkas så, att de bestämmelserna inte utgör hinder för att rekvisitet ”betydande mängd narkotika” tolkas från fall till fall inom ramen för nationell domstols individuella prövning, varvid det vid denna prövning inte krävs att man tillämpar någon form av objektivt kriterium och varvid det i synnerhet inte krävs att man fastställer att gärningsmannen innehar narkotika för att begå någon av de gärningar som omfattas av bestämmelsen i artikel 4.2 a i nämnda rambeslut, det vill säga framställning, erbjudande, utbjudande till försäljning, distribution, förmedling eller överlåtelse av varje slag?

2) Är de rättsmedel vid domstol som är nödvändiga för att säkerställa den ändamålsenliga verkan och effektiviteten hos unionsbestämmelserna i rambeslut 2004/757, särskilt i artikel 4.2 a jämförd med artikel 2.1 c i rambeslutet – mot bakgrund av att [lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk] inte innehåller någon tydlig definition av vad som avses med betydande mängd narkotika, utan överlämnar åt den domstolssammansättning som dömer i det konkreta målet uppgiften att tolka det rekvisitet inom ramen för domstolens utrymme för eget skön – tillräckliga för att säkerställa att polska rättssubjekt omfattas av det effektiva skydd som följer av de unionsbestämmelser som anger minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel?

3) Är den nationella bestämmelsen i artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk förenlig med unionsrätten, särskilt med bestämmelsen i artikel 4.2 a jämförd med artikel 2.1 c i rambeslut 2004/757, och, om så är fallet, utgör den unionsbestämmelse som föreskriver strängare straffansvar för den som begått brott bestående i innehav av stora mängder narkotika i syfte att begå någon av de handlingar som omfattas av artikel 2.1 c i rambeslut 2004/757 inte hinder mot den hos polska nationella domstolar vedertagna tolkningen av rekvisitet betydande mängd psykotropa ämnen eller narkotika?

4) Kan det anses att artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk som föreskriver särskilt strängt straffansvar för den som begått gärningar bestående i innehav av betydande mängd psykotropa ämnen eller narkotika, enligt den tolkning som är vedertagen hos polska nationella domstolar, inte strider mot likhetsprincipen och icke-diskrimineringsprincipen (artikel 14 i [Europakonventionen] och artiklarna 20 och 21 i [stadgan] jämförda med artikel 6.1 FEU)?”

Domstolens behörighet

16 Distriktsåklagarmyndigheten i Słupsk har, för det första, bestritt att EU-domstolen är behörig att pröva begäran om förhandsavgörande. Åklagarmyndigheten har därvid anfört följande. Den hänskjutande domstolen har ställt sina tolkningsfrågor inte för att EU-domstolen ska uttala sig om tolkningen av unionsrätten, utan för att EU-domstolen ska uttala sig om tolkningen av en nationell rättsregel, nämligen artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk. Vidare har den hänskjutande domstolen ställt sina frågor för att EU-domstolen ska uttala sig om huruvida denna nationella rättsregel kan anses förenlig med rambeslut 2004/757.

17 EU-domstolen konstaterar i denna del att den hänskjutande domstolen har ställt några av sina frågor för att EU-domstolen ska uttala sig om huruvida artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk är förenlig med unionsrätten.

18 Det ankommer visserligen inte på EU-domstolen, inom ramen för artikel 267 FEUF, att pröva huruvida nationell lagstiftning är förenlig med unionsrätten eller att tolka bestämmelser i nationella lagar eller andra författningar. EU-domstolen är emellertid behörig att tillhandahålla den hänskjutande domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som denna kan behöva för att pröva huruvida nationell rätt är förenlig med unionsrätten för att döma i det mål som anhängiggjorts vid den (dom av den 18 september 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punkt 28 och där angiven rättspraxis).

19 EU-domstolen ska således i förevarande mål begränsa sin prövning till unionsbestämmelserna och tolka dessa på ett sätt som är användbart för den hänskjutande domstolen. Det ankommer sedan på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida de nationella bestämmelserna är förenliga med unionsrätten för att döma i det mål som anhängiggjorts vid den (dom av den 26 juli 2017, Europa Way och Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 36).

20 Mot bakgrund av tolkningsfrågornas ordalydelse och skälen i begäran om förhandsavgörande ska tolkningsfrågorna således förstås på så sätt att de avser tolkningen av artikel 2.1 c och artikel 4.2 a i rambeslut 2004/757 samt artiklarna 20, 21 och 49 i stadgan. EU-domstolen avslår därmed den invändning om rättegångshinder på grund av bristande behörighet som framställts av distriktsåklagarmyndigheten i Słupsk.

21 För det andra har distriktsåklagarmyndigheten i Słupsk, den polska, den spanska och den svenska regeringen samt Europeiska kommissionen anfört att det saknas anledning att besvara tolkningsfrågorna, eftersom JI:s fall inte kan inordnas under rambeslut 2004/757. De har gjort gällande att det framgår av begäran om förhandsavgörande att JI har åtalats enbart för innehav av narkotika för privat konsumtion, vilket enligt artikel 2.2 i rambeslut 2004/757 är en handling som inte ingår i rambeslutets tillämpningsområde.

22 EU-domstolen gör i detta avseende följande bedömning. Det framgår av artikel 2.2 i rambeslut 2004/757 att innehav av narkotika endast för egen privat konsumtion, så som den definieras i nationell lagstiftning, inte ingår i rambeslutets tillämpningsområde.

23 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att JI har åtalats för innehav av en betydande mängd narkotika och psykotropa ämnen, vilket utgör ett brott mot artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk. Vidare framgår det att han ska ha innehaft dessa substanser och ämnen för egen privat konsumtion. Ett sådant fall omfattas således inte av tillämpningsområdet för rambeslut 2004/757.

24 EU-domstolen har vid upprepade tillfällen inte desto mindre förklarat sig vara behörig att meddela förhandsavgörande beträffande unionsbestämmelser i fall då de aktuella omständigheterna i det nationella målet inte omfattades av unionsrättens tillämpningsområde, och således omfattades av medlemsstaternas exklusiva befogenhet, men då dessa unionsbestämmelser hade blivit tillämpliga genom att det i nationell rätt hänvisats till innehållet i unionsbestämmelserna (dom av den 12 juli 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, punkt 86 och där angiven rättspraxis).

25 EU-domstolen har, i detta hänseende, särskilt betonat att när regleringen i nationell lagstiftning av rent inhemska situationer anpassas till den reglering som har valts i unionsrätten, för att bland annat undvika att landets egna medborgare diskrimineras eller att konkurrensen snedvrids eller vidare för att säkerställa ett och samma förfarande i jämförbara situationer, föreligger det ett klart unionsintresse av att de bestämmelser eller begrepp som har hämtats från unionsrätten tolkas på ett enhetligt sätt, oberoende av de omständigheter under vilka de ska tillämpas, detta för att i framtiden undvika skilda tolkningar (dom av den 12 juli 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, punkt 87 och där angiven rättspraxis).

26 Det är således motiverat att EU-domstolen tolkar unionsbestämmelser i situationer som inte omfattas av unionsrätten när dessa bestämmelser har gjorts tillämpliga på sådana situationer på ett direkt och ovillkorligt sätt, i syfte att säkerställa att de behandlas på samma sätt som de situationer som omfattas av unionsrätten (dom av den 18 oktober 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, punkt 47 och där angiven rättspraxis).

27 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att rambeslut 2004/757 har genomförts i polsk rätt genom lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk. Närmare bestämt framgår det av den hänskjutande domstolens uppgifter, liksom av den polska regeringens klargöranden under förhandlingen vid EU-domstolen, att artikel 2.1 a, liksom rekvisitet ”stor mängd narkotika” i artikel 4.2 a i rambeslutet, har införlivats med polsk rätt genom artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk.

28 EU-domstolen finner således – i likhet med vad som anförts av distriktsåklagarmyndigheten i Słupsk och av den polska regeringen under förhandlingen vid EU-domstolen – att artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk kriminaliserar all form av innehav av betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen; detta är fallet oavsett om gärningsmannen innehaft narkotikan eller de psykotropa ämnena för egen privat konsumtion eller för andra syften, särskilt för att begå någon av de handlingar som anges i artikel 2.1 a i rambeslut 2004/757.

29 Den försvårande omständigheten innehav av ”stor mängd narkotika” i artikel 4.2 a i rambeslut 2004/757 äger, enligt lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk, tillämpning på gärningar som inte ingår i rambeslutets tillämpningsområde, det vill säga innehav av narkotika enbart för egen privat konsumtion. Därmed föreligger det ett klart intresse av att tillhandahålla en enhetlig tolkning av denna unionsbestämmelse.

30 Mot denna bakgrund är EU-domstolen behörig att besvara tolkningsfrågorna.

Prövning av tolkningsfrågorna

31 EU-domstolen kommer att pröva tolkningsfrågorna gemensamt. Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor för att få klarhet i huruvida artikel 4.2 a i rambeslut 2004/757, jämförd med artikel 2.1 c i rambeslutet, samt artiklarna 20, 21 och 49 i stadgan ska tolkas så, att de utgör hinder för att en medlemsstat kriminaliserar innehav av betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen såväl för egen privat konsumtion som för narkotikahandel, och överlämnar åt nationella domstolar att göra en tolkning från fall till fall av rekvisitet ”betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen”.

32 EU-domstolen påpekar att rambeslut 2004/757 har antagits bland annat på grundval av artikel 31.1 e EU. I sistnämnda bestämmelse föreskrevs särskilt att de gemensamma insatserna i det straffrättsliga samarbetet ska omfatta gradvisa beslut om åtgärder som fastställer minimiregler avseende brottsrekvisit och påföljder på området olaglig narkotikahandel.

33 Vidare framgår det av skäl 3 i rambeslut 2004/757 att rambeslutet inför minimiregler för brottsrekvisit och påföljder för olaga handel med narkotika och prekursorer, vilket möjliggör en samlad insats på unionsnivå i kampen mot denna handel.

34 Det följer särskilt av artikel 2.1 a och c samt artikel 4.1 i rambeslut 2004/757 att narkotikainnehav som syftar till framställning, tillverkning, extraktion, beredning, erbjudande, utbjudande till försäljning, distribution, försäljning, överlåtelse av varje slag, förmedling, försändelse, transitering, transport, import eller export ska kriminaliseras och beläggas med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst ett till tre års fängelse.

35 Vidare framgår det av artikel 4.2 a i rambeslutet att medlemsstaterna ska belägga detta brott, då det avser ”stor mängd narkotika”, med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst fem till tio års fängelse.

36 Såsom framgår av punkt 22 ovan föreskrivs det i artikel 2.2 i rambeslut 2004/757 att bland annat innehav av narkotika endast för egen privat konsumtion, så som sådan konsumtion definieras i nationell lagstiftning, inte ingår i rambeslutets tillämpningsområde. Vidare anges i skäl 4 i rambeslut 2004/757 att omständigheten att vissa typer av företeelser som rör privat konsumtion utesluts från räckvidden för rambeslutet inte utgör något ställningstagande från rådet angående hur medlemsstaterna bör behandla sådana fall i sin nationella lagstiftning.

37 EU-domstolen finner således – i likhet med generaladvokatens bedömning i punkt 47 i förslaget till avgörande – att det står medlemsstaterna fritt att föreskriva att innehav av stora mängder narkotika för egen konsumtion ska anses vara ett grovt brott.

38 Enligt den hänskjutande domstolen (se punkterna 12–14 ovan) framstår det emellertid som oklart om principen om allas likhet inför lagen (artikel 20 i stadgan), icke-diskrimineringsprincipen (artikel 21 i stadgan) och legalitetsprincipen (inget brott eller straff utan lag) (artikel 49 i stadgan) ska tolkas så, att de utgör hinder för att rekvisitet ”betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen” i artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk – vilket införlivar rekvisitet ”stor mängd narkotika” i artikel 4.2 a i rambeslut 2004/757 med polsk rätt – inte definierats mer utförligt av den nationella lagstiftaren, utan i stället blir föremål för en tolkning från fall till fall av nationella domstolar i Polen.

39 EU-domstolen erinrar om att rambeslut ska vara bindande för medlemsstaterna när det gäller de resultat som ska uppnås, men ska överlåta åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 69).

40 Artikel 2.1 a och c jämte artikel 4.2 a i rambeslut 2004/757 ålägger medlemsstaterna endast att belägga narkotikainnehav, som har koppling till narkotikahandel och som avser ”stor mängd narkotika”, med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst fem till tio års fängelse.

41 Rambeslutet innehåller emellertid inte någon definition av rekvisitet ”stor mängd narkotika” i den mening som avses i artikel 4.2 a. Såsom framgår av punkterna 32 och 33 ovan utgör nämnda rambeslut vidare endast ett instrument för minimiharmonisering. Medlemsstaterna har således ett stort bedömningsutrymme vid genomförandet av rekvisitet i respektive lands nationella rättsordning.

42 Medlemsstaterna ska emellertid, när de tillämpar unionsrätten, enligt artikel 51.1 i stadgan respektera de i stadgan garanterade grundläggande rättigheterna, däribland de rättigheter som anges i artiklarna 20, 21 och 49 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkterna 17 och 18).

43 EU-domstolen erinrar i denna del om att det enligt principen om allas likhet inför lagen (artikel 20 i stadgan) och icke-diskrimineringsprincipen (artikel 21 i stadgan) krävs att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (dom av den 3 maj 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, EU:C:2007:261, punkt 56).

44 EU-domstolen konstaterar för det första att det på intet sätt kan anses att lagstiftaren, genom att i artikel 62 punkt 2 i lagen om förebyggande åtgärder mot narkotikamissbruk föreskriva att den som olovligen innehar en betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen ska dömas till fängelse i lägst ett år och högst tio år, har infört en skillnad i behandlingen av eventuella gärningsmän.

45 EU-domstolen delar för det andra generaladvokatens bedömning i punkt 62 i förslaget till avgörande, det vill säga att den omständigheten att nationella domstolar har ett visst bedömningsutrymme vid tolkning och tillämpning av en nationell rättsregel inte i sig kan anses utgöra ett åsidosättande av artiklarna 20 och 21 i stadgan.

46 För det tredje påpekar EU-domstolen slutligen – vilket även framgår av punkterna 32 och 33 ovan – att rambeslut 2004/757 endast inför minimiregler för brottsrekvisit och påföljder för olaga handel med narkotika och prekursorer. Att olika åtgärder vidtagits i de olika nationella rättsordningarna vid genomförandet av rambeslutet kan således inte anses utgöra ett åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen (se, analogt, dom av den 3 maj 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, EU:C:2007:261, punkterna 59 och 60).

47 Vad därefter gäller legalitetsprincipen (inget brott eller straff utan lag) i artikel 49.1 i stadgan, erinrar EU-domstolen om att denna princip finns stadfäst särskilt i artikel 7.1 i Europakonventionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 december 2017, M.A.S. och M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 53). Enligt artikel 52.3 i stadgan ska den i artikel 49 i stadgan garanterade rättigheten ha samma innebörd och räckvidd som i Europakonventionen.

48 Enligt denna princip ska straffrättsliga bestämmelser uppfylla vissa krav på tillgänglighet och förutsebarhet vad beträffar såväl brottsbeskrivningen som fastställande av straffet (dom av den 5 december 2017, M.A.S. och M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 55 och där angiven rättspraxis).

49 Denna princip innebär att brotten och de påföljder som de leder till tydligt måste definieras i lag. Detta villkor är uppfyllt när den enskilde av den relevanta bestämmelsens lydelse och, vid behov, med hjälp av domstolarnas tolkning av denna lydelse, kan utläsa vilka handlingar och underlåtenhetshandlingar som leder till straffrättsligt ansvar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juni 2008, Intertanko m.fl., C-308/06, EU:C:2008:312, punkt 71, och dom av den 5 december 2017, M.A.S. och M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 56).

50 Principen om att lagen ska vara klar och tydlig kan vidare inte tolkas som ett förbud mot att bestämmelser om straffrättsligt ansvar gradvis klargörs i rättspraxis, förutsatt att den tolkning som ges i rättspraxis i rimlig grad kan förutses (dom av den 28 mars 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 167 och där angiven rättspraxis).

51 Legalitetsprincipen (inget brott eller straff utan lag) ska således tolkas så, att den inte utgör hinder för att en medlemsstat föreskriver särskilt stränga straffrättsliga påföljder för brottet innehav av ”betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen”, och överlämnar åt nationella domstolar att göra en tolkning från fall till fall av detta rekvisit, förutsatt att denna tolkning motsvarar de krav på förutsebarhet som angetts i punkterna 48–50 ovan.

52 Mot denna bakgrund ska tolkningsfrågorna besvaras på följande sätt. Artikel 4.2 a i rambeslut 2004/757, jämförd med artikel 2.1 c i rambeslutet, samt artiklarna 20, 21 och 49 i stadgan ska tolkas så, att de inte utgör hinder för att en medlemsstat kriminaliserar innehav av betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen såväl för egen privat konsumtion som för narkotikahandel, och överlämnar åt nationella domstolar att göra en tolkning från fall till fall av rekvisitet ”betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen”, förutsatt att den tolkning som görs i rimlig grad kan förutses.

Rättegångskostnader

53 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 4.2 a i rådets rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel, jämförd med artikel 2.1 c i rambeslutet, samt artiklarna 20, 21 och 49 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska tolkas så, att de inte utgör hinder för att en medlemsstat kriminaliserar innehav av betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen såväl för egen privat konsumtion som för narkotikahandel, och överlämnar åt nationella domstolar att göra en tolkning från fall till fall av rekvisitet ”betydande mängd narkotika eller psykotropa ämnen”, förutsatt att den tolkning som görs i rimlig grad kan förutses.

Underskrifter